

Explanatio sancti Thome

dilatatiois ex quo aliqui sumpserunt causam vel occasionem erroris qui dicitur quod nullus in paradysu intrabit usque ad ultimam consumationem que erit per finale resurrectionem. Sed hoc est contra apostolum. 2. corinth. 5. Scimus quod si terrestris domus nostra huius habitatiois dissoluatur et edificatioem habemus ex deo domum non manufactam: sed eternam in celis etc. Ita ergo consumatio de qua loquitur apostolus potest referri ad premium essentielle. scilicet beatitudinem que habetur per christum. Michae. 2. Ascendit panes iter ante eos. Quam non habuerunt sancti veteris testamenti. Vel potest referri ad stola corporis que non dabitur uniuersaliter usque post resurrectionem uniuersalem: licet forte aliqui iam habeant ipsam ex speciali privilegio. Non ergo sine nobis consumantur: sed perficiuntur duplici stola ut sicut dicitur glo. in comuni gaudio omnium malus fiat gaudium singulorum. Unde in hoc nobis deus prouidit. Et ideo dicit. Deo pro vobis aliquid melius prouidente. Et ecce quod bonum et quod iocundum habitare fratres in unum. Magis enim gaudet homo cum pluribus gaudentibus. Glo. Si isti tenuerunt fidem quam tamen expectauerunt regem multo magis teneamus nos qui statim recipimus. Luce. 23. Hodie eris mecum in paradiso.

Capitulum duodecimum.

Ideoque et nos tantam habentes impositam nubem testium: deponentes omne pondus et circumstantias nos peccatum per patientiam curramus ad propositum nobis certamen: aspicientes in auctorem fidei et consummatorem iesum qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempra atque in dextera sedis dei sedet. Recogitate enim cum qui tale sustinuit a peccatoribus aduersus semetipsum contradictio nem ut ne fatigemini animis uestris deficientes. Pondum enim usque ad sanguinem restitistis aduersus peccatum repugnantes.

Supra apud multipliciter commendauit fidem per quam merita christo capiti coniunguntur: hic ponit morale monitionem exhortans ut fide quam tenent corde operibus demonstrent sicut etiam monet iacob. ca. 2. canonice sue. Et primo docet quomodo se debeant habere circa mala. Secundo quomodo debeant se habere circa bona. ca. 13. ibi. Caritas fraternitatis etc. Est autem duplex malum. scilicet pene et culpe. Primo ergo docet quomodo se debent habere circa mala penalia toleranda. Secundo circa mala culpe vitanda. ibi. Propter quod remissas etc. Ad tolerandum autem malum pene. Primo inducit exemplo antiquorum. Secundo exemplo christi ibi. Aspicientes in auctorem etc. Tertio auctoritate scripture ibi. Et obliti estis etc. Quantum ergo ad primum dicitur Ideoque nos habentes tantam nubem testium interpositam etc. Quasi dicat. Ita dicitur est quod sancti testimonio fidei probati: nec tamen habuerunt permissiones. et tamen cum hoc non defecerunt in expectando. Ergo nos qui habemus tantam nubem testium interpositam etc. Sancti dicuntur testes dei: quod verbo et facto glorificabat deus per eos. Math. 5. Sic luceat lux uestra coram hominibus ut videant opera uestra bona et glorificent patrem uestrum qui in celis est. Mat. 4. 4. Vos testes mei dicit dominus. Dicunt autem sancti nubes. Primo propter conuersationis sublimitatem. Mat. 60. Qui sunt isti qui ut nubes volat etc. Secundo propter doctrine fecunditatem. Job. 26. Qui ligat aquas in nubibus suis ut non erupant pariter deorsum. Et. 36. Effundit imbres ad in-

star gurgitem qui de nubibus fluunt. Tertio propter spiritualis solandis utilitatem. Sicut enim nubes prestat refrigerium sic exempla sanctorum. Mat. 18. Et sicut nubes rotas in die messis. Hanc ergo nubem testium habemus interpositam: quod ex vita sanctorum quodammodo inducitur nobis necessitas ad imitandum. Iacob. 5. Exemplum accipite fratres exitus mali et longanimitatis laboris et patientie prophetas. Augustinus. Sicut spiritus sanctus loquitur in scriptura: ita in gestis sanctorum que nobis sunt forma et preceptum vite. Hoc est ergo exemplum sanctorum quod inducit. Sed quod ad confirmandum se ad aliquid exemplar interdum ex impedimento superueniente impeditur homo. ideo remouet illud quod potissime potest impedire. Illud autem est pondus peccati. Tribulatio autem est quasi quidam agone. 1. cor. 9. Omnis qui in agone contendit ab omnibus se abstinere. Sicut autem in cursu et certamine oportet omnia aggrauata deponere: ita et in agone tribulationis. 2. tymoth. 4. Bonum certamen certauit cursum consummauit. Qui ergo in tribulatione uult bene ad deum currere oportet impedimenta deponere. Ita ipse impedimenta uocauit apud pondus et circumstantias peccati. Per pondus autem potest intelligi peccatum perpetratum quod dicitur pondus quod animam deprimit ad infima et inclinatur ad aliud. Ps. Sicut onus graue grauate sunt super me. Grego. Peccatum quod per penitentiam non diluitur mor suo pondere ad aliud trahit. Per circumstantias peccati potest intelligi occasio peccati que quidem est in omni eo quod circumstat. scilicet in mundo carne. primo. demone. Deponentes ergo omne peccatum perpetratum quod dicitur pondus et circumstantias nos peccatum. scilicet occasione peccati. 1. petri. 2. Deponentes omnem malitiam et omnem dolum. Vel pondus potest intelligi reditus tribulationis. Sic enim frequenter tribulatio dicitur onus per prophetas sicut onus damasci. id est tribulatio. Quasi dicat. Non sit uobis graue pati pro christo. Circumstantias peccati dicitur temptatio nobis immissa ex circumstantiis hostis. 1. petri. 5. Aduersarius uester dyabolus etc. Vel per pondus affectio terrena. per circumstantias peccati affectio carnalis que se causat in nobis a carne circumstante. Quasi dicat. Deponatis affectionem tam temporalium quam carnalium si uultis libere currere. Unde subdit monitionem dicens: Curramus per patientiam ad certamen nobis propositum non solum illatum quod tamen sustineamus patienter. Sed nos ipsi uoluntarie curramus. Ps. Etiam mandatorum tuorum cucurri. Hoc autem certamen nobis propositum est cum iusticia. Eccl. 4. Usque ad mortem certa pro iusticia. Unde inde cum dicit. Aspicientes etc. ponit exemplum christi. Et circa hoc duo facit. Primo enim ostendit quare passio christi habenda est in exemplum et quid in ipsa considerandum est. Secundo ostendit fructum istius considerationis ibi. Recogitate rem eius etc. Sicut enim dicitur Ephe. 2. Gratia saluari estis per fidem. Christus autem est auctor fidei. Si ergo uis saluari debes intueri exemplar illud. Unde dicit. Aspicientes in iesum passum. Hoc significatum fuit per serpentem enee eleuatum pro signo in quem aspicientes curabant. Num. 21. et Jo. 3. Sicut moyses exaltauit serpentem in deserto ita exaltari oportet filium hominis ut omnes qui credit in ipsum non pereant sed habeant uitam eternam. Et si ergo uis saluari respice in faciem christi tui. Ipse enim est auctor fidei dupliciter. Primo eam docendo uerbo. Supra. 1. Locutus est nobis in silo. Ioban. 1. Unigenitus qui est in sinu patris ipse enarrauit. Secundo eam in corde imprimendo. Ioban. 1. Uobis donatum est pro christo non solum ut in ipsum credatis etc. Item ipse est consummatio fidei dupliciter. Uno modo ipsam miraculis confirmando. Jo. 10. Si mihi non uultis credere operibus credite. Item fidei premiando. Cuius enim fides sit imperfecta cognitio eius premium consistit in ipsius cognitionis perfectione. Job. 14. Ego diligam eum et manifestabo

Explanatio sancti Thome

solatio. et est emphatica locutio. 2. cor. 1. Benedictus deus et pater dñi nri iesu xpi. pater misericordiarum et deus totius consolatiois qui consolatur nos in omni tribulatioe nostra. ¶ Sequitur Quae vobis. id est qui deus consolatiois loquitur vobis tanquam filijs. Ergo si punit non odit. sed eius punitio ordinatur ad bonum. quia loquitur vobis tanquam filijs. ¶ Verba autem auctoris ponit dicens: Fili mi etc. Et subdit ratione ibi Quae enim diligit dominus etc. In auctoritate vero prohibet duo. quia prohibet odium discipline et impatientiam ad ipsam. Propter primum dicit. Fili mi noli negligere sicut quidam qui odium disciplinam de quibus dicitur puer. 9. Noli arguere derisorem ne oderit te Amos 5. Odio habuerunt loquentem in porta et corripientem praefere abhominati sunt. Dicit ergo apostolus. Noli negligere disciplinam domini. Quasi dicat. Quia deus te flagellat causa discipline: noli negligere. id est negligenter habere fastidendo. Sap. 3. Sapientiam et disciplinam qui abijcit infelix est. ¶ Propter secundum dicit. Et ne fatigeris dum ab eo argueris. Quidam enim et si correctionem duram non odiant tamen impatienter portant. Et ideo dicit. Ne fatigeris etc. Tunc enim homo spiritualiter fatigatur quando perfricat tantum quod deest sicut supra eodem. Et non fatigemini animis vestris deficientes. ¶ Deinde cum dicit Quae enim diligit dominus etc. assignat causam. Sicut autem dicit pater verbum castigatiois comunitate accipit in pueris et in concupiscentia. dicimus enim castus: cuius concupiscentia castigata est. Similiter puer dicit castigatus qui est bene disciplinatus. quod enim de se habet. perit ad malum indiget refrenante. Talis autem est concupiscentia et puer que de se sequuntur imperus suos. Ideo indiget castigari. ¶ Ille qui castigat ideo hoc facit ne recedat in malum. Et quia sensus nri et cogitatio nostra prona sunt ad malum ut dicitur Gen. 8. Ideo dominus castigat nos ut retrahat nos a malo. ps. Castigas castigavit me dominus et morti non tradidit me Iere. 31. Castigasti me et eruditus sum quasi iumentum indomitus. In hoc autem castigat. quod flagellat non quidem ad condemnationem sed ad salutem. Unde dicit quod flagellat omnem filium quem recipit. Et ideo qui non flagellatur non sunt de numero filiorum. ps. In labore hominum non sunt et cum hominibus non flagellabuntur. Unde est signum quasi eterne reprobationis dicitur Iere. 16. Auferet zelus meus a te. Recurrit si flagellat omnem filium quem recipit per adoptionem. quia proprio filio suo non peccat Luc. vi. Sporae tuit christum pati. ¶ Consequenter cum dicit. In disciplina pene rare. ostendit sensus auctoritatis pallegate. et primo ostendit sensum monitionis. Secundo sensu rationis assignat ibi Tanquam filijs etc. Tertio ostendit rationem istam esse convenientem ibi Quis enim filius etc. Monitio autem apostoli fuerat quod non debebant negligere disciplinam domini: nec etiam fatigari. Utrunque autem comprehendit in his verbis. Non negligere enim nec etiam fatigari sub disciplina. non est aliud quod in disciplina pene rare. Unde Job. 6. Hec mihi sit consolatio ut affligens me dolore non parcat. ps. Apprehendite disciplinam etc. Quare autem non debeamus negligere dixit quia quem diligit dominus etc. Unde hic dicit Tanquam filijs vobis se offert deus. Quasi dicat. Ideo pene rare. quod offert se tanquam filijs Iere. 3. Patre vocabis me: et post me in gredi non cessabis. ¶ Consequenter ostendit istam rationem esse convenientem dicens Quis enim filius quem non corripit pater. Ad patrem enim pertinet corrigere filium suum. puer. 13. Qui peccat virgo odit filium suum: qui autem diligit illum instanter erudit Eccl. 30. Equus indomitus euadet durus: et filius remissus euadet preceps. Et ideo necessaria est correctio. sicut paulo varus stimulus carnis ne per superbiam corruerit. 2. cor. 12. ¶ Deinde cum dicit. Quod si extra disciplinam etc. Arguit ex pmissis. et primo deducendo ad incou-

niens. Secundo ex quodam exemplo ibi Deinde patres etc. Tertio ex utilitate consequente ibi. Omnis autem disciplina etc. Circa primum facit tale rationem. Omnes sancti qui deo placuerunt per multas tribulationes transierunt: per quas filij dei facti sunt. Ergo qui in disciplina non pene rare non est filius sed magis adulter. id est de adulterio natus. Istius rationis ponit tamen conclusionem dicens Si estis extra disciplinam non estis filij sed adulteri. quia discipline facti sunt participes omnes sancti. 2. th. 3. Omnes qui pie vivere volunt in christi persecutione patient. Iudith. 8. Omnes qui deo placuerunt per multas tribulationes transierunt fideles. Nec oportet quod semper sajct habeant exteriores tribulationes cum interioribus affliguntur ex mala conversatione perversorum. 2. Pe. 2. Habitabunt foris apud eos qui de die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant. Filius autem proprie dicitur qui est ex legitimo patre. Mater nostra est ecclesia: cuius sponsa est ipse deus. ¶ Deinde. 2. Sponsabo te mihi in fide. Adulter autem est dyabolus et mundus. Qui ergo nati sunt ex spiritu dyaboli vel mundi sunt filij adulterini. Isa. 57. Accedite huc filij auguratrice et adulteri et fornicarie. Mater ergo proprie non sunt filij nisi de legitimo patre nati. ¶ Consequenter cum dicit. Deinde patres etc. ponit secundam rationem sumptam ex Exod. quod experti sumus. scilicet ex correctione paterna. Quae quidem ratio procedit ex duplici differentia que est inter deum patrem et patrem carnalem. Est autem hec prima differentia dei patris ad patrem carnalem homo enim generat hominem quantum ad corpus: non quantum ad animam que est per creationem et non tradit. 2. Mach. 7. Neque enim ego spiritum et animam donavi vobis. Unde dicit quod nos habuimus patres carnis nre eruditores Eccl. 7. Filij tibi sunt erudi illos. Et reuerentiamur eos Exo. 20. Honorate patrem tuum etc. Deus autem excellentior est pater noster scilicet quantum ad animam quam immediate creat Eccl. vi. Spiritus redeat ad deum qui dedit illum. Item iustificat animam adoptando in filios Ro. 8. Spiritus testimonium reddit spiritum nro quod sumus filij dei. Ideo dicit. Non multo magis obtemperabimus patri spiritui. id est animae nrae quae dicuntur spiritus quod non sunt ex materia. Est viuemus. Finis enim obedientie est vita eterna. Job. 8. Si quis sermonem meum fuerit mortem non gustabit in eternum. supra. 5. Factus est omnium obtemperantibus ei causa salutis eterne. ¶ Secunda vero differentia est correctiois humane ad diuinam que in duobus differunt. et primo quantum ad finem: quia finis humane correctionis est aliquid transitorium. Est enim ad bene conuersationem in hac vita que est paucorum dicitur. Secundo quantum ad rationem: quod homo corrigitur in voluntate que falli et errare potest. et tamen obedimus ei. In correctione autem diuina non est sic: quod erudit nos ad aliquid vtile in sempiternum. scilicet ad recipiendam sanctificationem: que scilicet est ipsemet deus Isa. 8. Dominus exercituum ipse sanctificat. Ipse pauor vester et ipse terror vester et erit vobis in sanctificationem. Et ideo dicit. Et illi quidem erudiebant nos in tempore paucorum dierum. Et hoc quantum ad primum. Et secundum voluntatem suam. et hoc quantum ad secundum hic autem ad id quod vtile est Isa. 48. Ego dominus voco vos et non vtilia. Et hoc in sanctificationem ab ipso recipiendam. et ideo debemus magis recipere disciplinam eius. ¶ Sequitur omnis autem disciplina etc. Hec est tertia ratio quam sumit ex utilitate correctionis. Cum autem pene sint quedam medicinae. id est iudicium videtur esse de correctione et de medicina. Sicut autem medicina in sumptione quidem amara est et abominabilis. tamen eius finis est valde dulcis et desiderabilis. ita de disciplina quae grauis est ad sustinendum: sed adducit fructum optimi. Sciendum est autem quod disciplina dicitur a discendo. Pueri autem qui addiscunt flagellis erudiantur. Et ideo disciplina aliquando sumit pro scientia.

in epistolam ad Hebreos XII

vt in principio primi posterior. Omnis doctrina et omnis disciplina etc. que grece dicitur episteme. Aliquando autem sumitur pro correctione et grece dicitur pedia: sed in latino non habet nomina ita distincta. Dicit ergo quod omnia disciplina que scilicet est eruditio per flagella et molestias in presenti videtur esse non gaudij sed meroris. que exterius habet tristitiam in sustinendo: sed interius habet dulcedinem ex intentione finis. Et ideo dicit videtur et non dicit est. 2. cor. 6. Quasi tristes semper autem gaudentes. Job. 16. Mulier cum parit tristitiam habet etc. 2. cor. 4. Id enim quod in presenti est momentaneum et leue tribulationis nostre. supra modum in sublimitate eternum glorie pondus operatur in nobis. Et ideo dicit. Postea reddit fructum. Fructus enim importat dulcedinem. Unde frui est delectari in fine adeptio. Item enim fructus habet hic cum perturbatione exteriorum incommodorum et temptationum interiorum et ideo non est pacatissimus sicut ibi. In gloria siquidem nihil erit inferius remordens conscientiam nec impellens ad culpam: nec exterius contristans. Ibi enim ut dicit Augustinus. Erat quicquid volens. ergo ille fructus est pacatissimus. Pacatus quidem in tranquillitate conscientie. sed peccator in susceptioe prime fide sed pacatissimus in susceptione secunde. Esa. 32. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis in tabernaculis fiducia in requie opulenta. puer. 3. Primi et purissimi fructus eius. Reddet ergo fructum iusticie. id est quem meretur iusticia. Seminanti enim iusticia merces fidelis. puer. 11. Item ibi. Fructus iusticie lignum vite. Vel iusticie. id est ad iusticiam apprehendendam. Hee. 10. Seminate vobis in veritate iusticia et mercede in ore misericordie. ps. Sentes ibant et flebant etc. Sed non redditur fructus nisi exercitatis per eam. id est per disciplinam. supra. 5. Perfectior est cibus solidus eorum quam per consuetudine exercitatis habent sensus.

Lectio tertia.

Propter quod remissas manus et soluta genua erigite: et gressus rectos facite pedibus vestris: vt non claudicans quis erret: magis autem sanetur. Paces sequimini cum omnibus et sanctimonias: sine qua nemo videbit deum. Contra plantas ne quis desit gratie dei: ne qua radix amaritudinis sursum germinans impediatur. et per illam inquinentur multi. Ne quis fornicator aut prophanus vt esau: qui propter vnam escam vendidit primitiua sua. Scitote enim quoniam et postea cupiens hereditare benedictionem reprobatum est. Non enim inuenit penitentiam locum. quod cum lachrymis inquisisset eam. Supra monuit apostolus qualiter nos debemus habere ad mala penalia sustinenda: hic monet qualiter nos debemus habere ad mala culpe vitanda. Et circa hoc duo facit. Primo enim ponit monitiones suas. Secundo assignat rationes ipsorum ibi. Non enim accessistis etc. Circa primum duo facit. Primo enim monet hominem peccantem. Secundo non peccantem ibi. Paces sequimini etc. Est autem duplex peccatum. scilicet omissionis et transgressionis. Primo ergo monet ad dimittendum peccatum omissionis. Secundo ad dimittendum peccatum transgressionis ibi. Et gressus rectos etc. Peccatum autem omissionis duplex est. Inimicum quando quis omittit bonum facere. Aliud omittendo mala et aduersa tolerare. Quantum ad primum dicit. Propter

quod scilicet quia disciplina affert fructum pacatissimum. Ideo vt vos hunc fructum percipere possitis erigite manus remissas. Manus enim cum sit organum organorum remissa dicitur quando vacat ab eius operibus. et ideo erigenda est per rectam intentionem ad operandum que deo placet. Ref. 3. Leuenus corda nostra cum manibus ad deum. ps. Eleuatio manuum mearum etc. Manus enim remissa inducit egestatem et seruitutem. puer. 10. Egestatem operata est manus remissa: manus autem fortium diuitias parat. Item eiusdem cap. 12. Manus fortium dominabitur: que autem remissa est tributis seruiet. In huius signum quando manus res eleuabat manus vincebat israel quando vero remittebat superabat amalech. Exod. 17. Quantum ad aliud peccatum omissionis dicitur: Erigite genua dissoluta. In genibus totum pondus corporis sustentatur. Habent ergo genua dissoluta qui non habent fortitudinem fortiter tolerandi aduersa. hec ergo remissio abijcienda est. Job. 4. Manus lassas roborasti: et genua tremencia confortasti. vacillantes confirmauerunt sermones tui. Esa. 35. Non forate manus dissolutas: et genua debilia roborate. Manus ergo et genua erigite: vt nec ocio torpeat: nec debilitate hesitetis. Deinde cum dicit. Et gressus rectos etc. Improbatur peccatum transgressionis. In id autem peccatum est obliquitas quedam et curuitas. Rectus enim dicitur cursus mediū non exit ab extremis. id est cuius operatio non recedit ab intentione et sine debito. Triplex autem est obliquitas. scilicet in affectu. in operatione et in intellectu. Istas tres monet declinare. Ex affectione autem iniqua sequitur obliquitas in intellectu. et deprauatio in affectu. Et ideo quantum ad primum quod est altorum radix dicit: Facite gressus rectos pedibus vestris. id est rectas affectiones. Sicut enim pedes portant corpus: ita mentes portant affectiones. Recti ergo pedes sunt affectiones recte. Esa. 1. Pedes eorum pedes recti. Rectificate ergo affectiones quibus totum corpus portat spiritualiter. Esa. 40. Rectas facite in solitudine semitas dei vestri. Hoc est quantum in vobis est date opera ad hoc. Sed rectificare est solus dei. ps. Dirige gressus meos in semitis tuis. Quantum ad secundum dicit. Et non claudicans quis. scilicet quantum ad actionem exteriori. Sicut enim tibia dicitur clauda quando non sequitur regulam potentie gressus: ita operatio claudicat quando siue ad dexteram. id est in prosperis. siue ad sinistram. id est in aduersis non sequitur regulam legis diuine. Esa. 30. Hec est via ambulare in ea et non declinetis: neque ad dexteram: neque ad sinistram. Vel claudicat qui ceremonialia obseruat cum euangelio. Quantum ad obliquitatem intellectus dicit. Erret. Malas enim operationes sequitur error intellectus. puer. 14. Errant omnes qui operantur malum. S. p. 2. Hoc cogitauerunt et errauerunt: cecauit enim eos malicia eorum. Qui ergo vult illas duas curuitates cauere habeat pedes et affectiones rectas. Et ideo dicit: Magis autem sancti. Sicut enim sanitas corporis consistit in contemperatione humorum: ita sanitas spiritualis in ordinatione affectuum. Jere. 17. Sana me domine et sanabor. Deinde cum dicit: Paces sequimini etc. Monet non peccantem ad vitandum peccatum. et circa hoc duo facit. Primo enim premitit quedam remedia que valent ad omnia peccata vitanda. Secundo specialiter monet ad vitandum eorum ibi. Ne qua radix etc. Circa primum sciendum est quod actionum humanarum sunt diversi finis. Quedam enim ordinantur ad alium: sicut iusticia que ordinat bonum ad proximum. Et iterum finis est pax. Unde Esa. 32. Erat opus iusticie pax. Quedam ad ipsum operantem sicut ieiunare: et istorum finis est puritas. Non enim ieiunamus nisi propter mundiciam et puritatem. Quatum ergo ad primum dicit. Pacem sequimini. id est

Explanatio sancti Thome

non solum habete: sed queratis quomodo cum alijs habere
beatis. Ro. 12. Si fieri potest quod in vobis est cum omni
bus hominibus pacem habentes. ps. Inquire pacem et
sequere eam. ¶ Quantū ad secundū dicit: Et sanctimo
niā. 2. cor. 7. Mundemus nos ab omni inquinamento
carnis et spiritus. ¶ Autem ista remedia sint necessaria
ostendit per duo damna que incurrimus sine ipsis. scilicet
et damnum glorie in futuro. et gratie in presenti. Quātū
ad primū dicit: quod sine pace et sanctimonia nemo videbit
deū in quo consistit beatitudo Johannis. 17. Nec est vita
eterna etc. Quasi dicat Sine pace ad proximum et mundi
cia et puritate quo ad seipsum nemo potest esse beatus.
Mat. 5. Beati pacifici quoniam filij dei vocabuntur. So
lum autē filij debent hereditas diuine visionis. Item
Apoc. 21. Non intrabit in ea aliquid inquinatum. ps.
Domus quae habitabit in tabernaculo tuo etc. Item Quis
ascendet in montē domini etc. ¶ Quantū ad secundū dā
num scilicet gratie in presenti dicit. Contemplantes ne quis
desit gratie dei. Gratia enim per discordiā et immundiciā
amittitur. 1. cor. 14. Non est deus dissensionis sed pacis
ps. In pace factus est locus eius. Abacuc. 1. Mundus sūt
oculi tui domine ne videāt malū respicere ad iniquitatē
non poteris. Sap. 1. Spiritus sanctus discipline effugiet
fictus et corripitur a superueniente iniquitate. Figura
tunc aut loquitur apostolus. Gratia enim et si nō habeat ex
meritis alioquin iam gratia non esset gratia: tamen oportet
quod homo faciat quod in se est. Deus autē voluntate
sua liberalissima dat eā omni preparanti se. Apocal. 3.
Ecce sto ad ostium et pulso si quis aperuerit mihi intra
bo ad eum. 1. thy. 2. Qui vult omnes homines saluos
fieri Et ideo gratia dei nulli deest sed omnibus quibus in
se est comunicat. Sicut nec sol deest oculis cecis. Dicit
ergo Contemplantes ne quis desit gratie dei. Hoc cō
tra quia si gratia non datur ex operibus: sed tamen ex hoc quod
aliquis non ponit obstaculū. ergo habere gratiā depen
det ex solo libero arbitrio et non ex electione dei: quod
error pelagij. Respondendo dicendum est quod hoc ipsum quod
aliquis non ponit obstaculū ex gratia procedit. Unde si
aliquis ponat et tamen moueatur cor eius ad remouēdū
illud hoc est ex dono gratie dei vocantis per misericordi
am suam. Gal. 1. Quis autē placuit ei qui me segregauit ex
utero matris mee et vocauit per gratiā suā etc. Hoc autē
donū gratie nō est gratiā faciens. Ergo a quibusdā res
mouetur istud obstaculum hoc est ex misericordia dei. quod
autē non remouetur hoc est ex iusticia eius. Non autē di
cit ne tu desis: sed ne quis. id est quicumque. quia quilibet
debet esse sollicitus de proximo. Ecclesiā. decimo septimo
Unicus mandauit de proximo suo. ¶ Deinde cum di
cit Ne qua radix etc. Specialiter descendit ad monitionē
vitationis peccatorū cōtrariōrum vnicuique predictōrum reme
diorum. Et primo monet vitari peccata cōtraria paci. Se
cundo cōtraria sanctimoniae ibi. Ne quis fornicator etc.
Dicit ergo: Ne qua radix amaritudinis etc. Illud dicit
amarū quod non potest gustari nisi cum offensa. Conuer
satio ergo alicuius dicitur amara quando non potest esse
sine offensa eorum cum quibus cōuersatur. Quo contra vi
ditur de sapientia. Sap. 8. Non habet amaritudinē con
uersatio illius nec tediū cōuersus eius sed leticia et gau
dium. Qui ergo in sapientia scit cōuersari non est ama
re cōuersationis. quod fit quando nō habet dura verba vel
facta. Et ideo dicit Contemplantes ne qua radix amaritu
dinis. id est amaritudo paulatim inchoata et in cōdera
dicata sursum germinans impediatur pacem. et per conse
quens gratiā et visionē dei. Deutro. 29. Ne sit inter vos
radix germinans fel et amaritudinē. Osee. 12. Ad iracu
ndiā prouocauit me effraym in amaritudinibus suis. Et

radix amaritudinis est mala cogitatio noxie delectatiōis.
que sursum germinat quando per consensum ad op^o ve
nit. Et per illam inquinantur multi: quia non solum ille
in quo est. sed et alij malo eius exemplo. 1. corinthiorum
quinto. Modicum fermentum totam massam corrumpit
¶ Deinde cum dicit. Ne quis fornicator etc. Monet vi
tare peccata cōtraria sanctimoniae cui specialiter opo
nuntur peccata carnalia. scilicet luxuria et gula: que perficitur
in delectatione carnali: per quam mens inquinatur. An
de ista mentem et carnem inquinant. Et ideo specialiter
monet ista vitari. Et primo luxuriam dicens: Contēplā
tes. Et non solum quilibet in seipso sed ne quis fornicā
tor. ita quod quilibet in proximo suo hoc contempletur. In
gustus. Inuicez vestram pudiciā custodite. et Ephe
siorum. 5. Fornicatio autē et omnis immundicia et auaritia
nec nominetur in vobis sicut decet sanctos Thobie. 4.
Attende tibi ab omni fornicatione. ¶ Secundo probi
bet gulam dicens: Aut propbanus. et dicitur quasi pro
cul a phano. et tales sunt gulosi qui de ventre suo deum
faciunt sicut Esau. Quod dixerat ostendit in exēplo esau
qui propter gulam vendidit primogenita. Sic etiam gu
losus pro minima eia vendit hereditatē eternā. Prover.
6. Pretium scorti viri est vnus panis Esau autē non solū
fuit gulosus: sed etiā luxuriosus. quia contra voluntatē
parentum duxit uxores alienigenas. Jus autem primo
geniti erat quod habebat duplicē portionem. et ante sacer
dotium aaron habebat honorem sacerdotalem. Unde in
hoc cōmisit ipse symoniā. et videt quod etiam Jacob quod illud
emit similitē cōmisit symoniā quod falsus est. Jacob enim per
spiritum sanctum intellexit illud sibi debere. iuxta illud
Malachie. 1. Jacob dilexi Esau autē odio habui. Et ideo
non emit sed quod sibi debebat ab iniusto possessore re
demit. Et hoc est quod dicit quod Esau propter vnam eia ven
didit primitiua sua: vel piogēta ut dicit. Gen. 25. et 27.
¶ Et penam consecutam ostendit subdens: Scitote enim
quoniam et postea cupiens hereditare benedictionē re
probatus est. Sicut enim dicit Gen. 27. Postquam Isaac
benedixerat iacob: venit Esau et petiit benedictionē: quod
tamen non obtinuit. licet pater fecisset ignorans. quia in
illo suo potere quem habuit: factus in extra edoctus est a
spiritu sancto quod non retractaret quod fecerat. Unde di
cit: Benedixi ei et erit benedictus. Et sic Esau consilio spi
ritus sancti reprobatus fuit. In quo datur intelligi quod nul
lus debet negligere dum adhuc viuunt benefacere quan
tuncquod sit reprobatus in p̄scentia diuina. quod post vi
tam ad hereditatē dei: etiam si desideretur naturalitē nō
peruenitur. ¶ Sequitur. Non enim inuenit penitentia
locum quod cum lacrymis inquisisset eam. Sicut enim
dicitur Gen. 27. Irruit clamore magno etc. Sed con
tra quia dicitur Ezechiel. 18. Quacumque hora ingemue
rit peccator etc. Respondendo videndū est quod quod diu p̄sens
vita agit potest agi vera penitentia. Interdum tamen alijs pe
nitentia non propter amorem iusticie: sed propter timorem
pene vel damni temporalis. Et sic penituit Esau. non quod
vendiderat primogenita: sed quia perdidit. Unde nō
dolebat de peccato venditionis: sed de damno perditio
nis. Et ideo penitentia eius non fuit accepta. quod nō erat
vera. Sic etiam penitentia damnati in inferno. ut dicitur
Sapientie. 5. Penitentiam agentes. non quia peccata
uerunt: sed quia exclusi sunt. Tamen scdm̄ glosam hoc
quod dicit: Hic fornicator et propbanus aliter intelligi po
test ut fornicator: dicatur qui cum fide carnales ceremonias
as obseruat. sicut habens concubinam cum uxore propria.
Sed propbanus. id est procul a phano. sicut penitus in
fidelis.

in epistolam ad Hebreos XII

Lectio quarta.

Non enim accessistis ad tractabilem et accessibilem ignem et turbinem et caliginem et procellam et tube sonum et vocem verborum. quam qui audierunt excusauerunt se ne eis fieret verbum. Non enim portabant quod dicebatur. et si bestia tetigerit montem: lapidabitur. Et ita terribile erat quod videbatur. **M**oyses dixit. **E**xterritus sum et tremebundus. Sed accessistis ad syon montem et civitatem dei viventis hierusalem celestem: et multorum milium angelorum frequentiam: et ecclesiam primitivorum que conscripti sunt in celis. et iudicem omnium deum et spiritum iustorum perfectorum. et testamenti novi mediatorum iesum. et sanguinis asperionem. melius loquentem quam abel.

Supra posuit apostolus monitionem ad vitandum mala culpe: hic assignat istius monitionis rationem quam sumit ex comparatione novi et veteris testamenti. Et circa hoc duo facit. Primo enim ponit comparationem illam. Secundo ex ipsa arguit ibi. Videte ne recusetis etc. Circa primum duo facit. quia primo proponit ea que pertinent ad veteris testamenti. Secundo ea que ad novum testamentum ibi. Sed accessistis. Circa primum sciendum est. quod ut dicit Augustinus? Brevis differentia legis et evangelii est timor et amor. Lex enim tanquam pedagogus noster fuit in christo. parvuli autem terroribus docendi sunt. puer. 19. Desistente flagellato sapientior erit parvulus. Et ideo hic dicit apostolus: quod in datione legis facta sunt quedam terribilia. Unde primo ponit illa quibus territi sunt hiis quibus lex dabit. Secundo agit de terrore legislatoris ibi. Moyses dixit etc. Quantum ad primum tria ponit. scilicet terrorem quantum ad visum. Secundo quantum ad audita ibi. Et procellam etc. Tertio quantum ad combinationes ibi. Et si bestia tetigerit etc. ista tria referuntur ad tria que ibi erant terribilia. scilicet ex parte dei. ex parte legis date. et ex parte ministrorum legis. Quantum ad primum. scilicet ex parte dei ponit tria terribilia. scilicet zelum ad puniendum. severitatem pene et occultationem dantis legem. Zelus designatur Deutro. 4. Dominus deus tuus ignis consumens est deus emulatoz. Malach. 3. Ipse enim quasi ignis confans. Unde ipse deus frequenter vocat se zelote. quia crimen sponse non dimittit inultum. Exod. 20. Ego enim sum dominus deus tuus fortis zelotes. et 34. Dominus zelotes nomen eius. et puer. 6. Zelus et furor viri non parcat in die iudicis. An dicitur hic. Non enim accessistis sicut illi ad tractabilem et accessibilem ignem. Ille enim ignis ut dicitur Exod. 19. erat cor potabilis et ideo palpabilis et sensibilis. et etiam in certo loco ut ad ipsum posset accedi. In nova autem lege datur fuit ignis spiritus sancti. Actuum. 2. Sicut enim iudeis. l. die ab egressu de egypto apparuit ignis emulationis. ita die scriptis. l. die a die resurrectionis ignis spiritus sancti non palpabilis sed mente perceptibilis. **T**ren. 1. De excelso misit in ossibus meis ignem et erudiuit me. **I**te ignis infigit in natura et loco. **L**uce enim habitat inaccessibilem. **L**ubi. 6. Et ideo non est accessibilis. **S**eueritas pene significatur per turbinem que est ventus cum aqua. **J**ob. 9. In turbine conteret me. **N**el potest referri ad temptationes. **L**ex enim non refrenabat concupiscentiam. quod non dabit gratiam adiutricem ex opere operato. sed tamen cohibet

bat actum. et ideo generabat turbinem temptationum. **O**ccultatio autem dantis legem significatur per caliginem in qua figurabatur quod status legis occultus erat. id est velatus. **2. cor. 3.** Et quod in hodiernum diem cum legitur moyses velamen positum est super cor eorum. Sed in nova lege istud velamen ablatum est: in cuius signum in passione christi velum templi scissum est. quia nos revelata facie gloria domini speculamur. ubi supra. **I**te caligo illa significabat divinam excellentiam. Sicut enim illud quod in caligine est: clare videri non potest: ita lux excellens hebetat oculum et facit ipsum caligare qui lucem habitat inaccessibilem. **D**einde cum dicitur: **E**t procella etc. ponit terribilia quantum ad auditum que sumuntur ex parte legis. In lege autem tria erant valde terribilia. scilicet magnitudo combinationum. gratuitas preceptorum: et multiplicatio ipsorum. Quantum ad primum dicit. **E**t procella. que proprie est conturbatio maris. **L**arge autem dicitur turbatio aeris cum turbine et pluvia. Unde significat austeritatem combinationum que erat in veteri lege. **D**eutro. 29. **S**onitus tube significat gratuitatem preceptorum ad quorum adimplentionem indicebatur homini quasi bellum contra seipsum. **C**or verborum significat multitudinem preceptorum. **V**erborum inquam dei per subiectam creaturam. scilicet per angelum. **S**al. 3. Ordinata per angelos etc. **D**eus enim per angelos ibi loquebatur. quod omnia adeo terribilia fuerunt quod illi qui voce illa audierunt excusauerunt se ne eis fieret verbum. **A**n dicitur **Exod. 20.** **P**erterriti atque timore percussi fuerunt et steterunt procul dicentes moysi: **N**oquere tu nobis et audiemus. non loquamur nobis dominus ne moriamur. **E**am autem huius excusationis subdit dicens: **Q**uia non poterant verba dei portare. Unde non portabant. id est non sustinebant quod dicebatur. **D**eutro. 5. **Q**uid est omnis caro ut audiat vocem dei viventis qui de medio ignis loquitur: sicut nos auscultamus et possit vivere. **T**unc autem dicunt non portare verba dei: quando vel intellectu non capiunt vel excusant affectum. **C**onsequenter ponit pene combinationem dicens: **E**t si bestia tetigerit montem lapidabitur. **Exo. 19.** ubi dicitur: **O**mnis qui tetigerit montem morte tur. **M**anus non tanget eum: sed lapidibus opprimetur aut confodietur iaculis. siue iumentum fuerit siue homo non vivet. **A**postolus autem ad maiorem terrorem non facit mentionem hic nisi de iumentis que iubentur in lege occidi: ad ostendendum gravitatem peccati. **T**amen iustice mons est altitudo misteriorum divinatorum. **B**estia vero est homo bestialiter vivens. **p**s. **H**omo cum in honore esset non intellexit comparatorem est iumentis insipientibus etc. **H**ec bestia duobus modis tangit montem. **U**no modo blasphemando. **p**s. **P**rofuere in celis os suum. **L**evi. 24. **E**dite blasphemum extra castra et lapidet eum universus populus. **A**lio modo ingerendo se indigne divinis. **p**uer. 25. **Q**ui percurator est maiestatis opprimet a gloria. **E**x his concludit quod intendit. scilicet quod ista valde terribilia erant: quod etiam nec iumentis placebat. **U**n dicit quod ita terribile est quod dicebat. in quo designat veteris et veteris testamenti: quod veteris testamenti datum fuit in terrore: ut corda iudeorum que plena erant ad ydolatriam terretur. **N**ovum autem datum est in amore. **R**o. 8. **N**on enim accessistis spiritum fuitatis tunc in timore. sed accessistis spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus abba pater. **U**nde et christus non terrores in principio predicationis sue premissit: sed regnum celorum promisit. **M**at. 4. **P**enitentiam agite appropinquabit enim regnum celorum. **p**uer. vi. **L**ex clementie in lingua eius. **D**einde cum dicit. **M**oyses dixit etc. agit de timore legislatoris. scilicet moysi. **L**ex enim per moysen data est. **J**ob. 1. **S**i ipse moyses in legis datione terrores fuit ut diceret ut dicit apostolus hic. **E**xterritus sum. scilicet inter et tremebundus exterritus: qui fuit perfectissimus inter omnes

in epistolam ad Hebreos XII

Supra posuit apls conditionē vtriusq; testamēti: hic ex hoc arguit, et circa hoc facit duo. Primo em̄ arguit. Sc̄ cūdo inducit cōclusionē principaliter intentā. ibi. Itaq; regnū immobile etc. Circa primū duo facit. Primo em̄ pre mittit intentionē suā. Secūdo arguit ad ppositū ibi. Si em̄ illi etc. Dicit ergo. Ita dicitur est q; sanguis xpi meli⁹ loquit q; sanguis abel. Adidete ergo ne recusetis vel cōs dēnetis loquentē. i. qd loquit implere. Duo aut nobis loquit sanguis xpi. Primo em̄ loquit nobis cōmemorā do suū beneficiū quo dat nobis remissio peccatorū. Qui ergo itex peccat loquentē p̄mittit. Item loquit exhor tās ad imitandū. 1. petri. 2. Xps passus est p nobis: vo bis relinques exemplū vt sequamī vestigia eius. Qui ḡ nō tollit crucē suā ad ipm sequendū recusat loquentē. ps. Hodie si vocē eius audieritis nolite obdurare corda v̄ra. Mat. 17. Hic est filius meus dilectus in q̄ mihi bene cō pla cū ipm audite. Deinde cū dicit. Si em̄ illi etc. ar guit cōparādo locutionē veteris testamēti ad locutionē noui testi. Et hoc q̄r̄ ad duo. s. q̄r̄ ad mōtionē loquē di et quantum ad efficacā locutiōis. **Mod⁹** loquēdi q; ille loquebat̄ super terrā: hic aut̄ est de celo. Unde dicit. Si illi. s. antiqui patres recusantes eū qui loquebat̄ sup ter rā. s. xpm. Esa. 52. Ego ipse qui loquebar ecce assum. s. per angelos vel pphetas. Supra. 1. Multipharie mul tis modis olim deus loquēs patrib⁹ in pphetis. Cel ū. 1. angelū per quē lex data est moysi. Gal. 3. Ordina ta per angelos. s. 2. Si em̄ qui per angelos dictus est sermo factus est firmus etc. Act. 7. Hic est moyses q̄ fuit in ecclesia in solitudine cū angelo qui loquebat̄ ei in mō te synai etc. Non effugerunt scz vltionē diuine legis. Job. 11. Effugit peribit ab eis. Supra. 2. Dis p̄uari catio in obediētia accepit iustā mercedis retributionē. **S**e quē cōclusio per locū a minor. Si illi qui recusa uerūt loquentē de terra non effugerūt: multo magis nos qui aduertimus loquentē de celo nō debemus recusare quia scz min⁹ possemus effugere. Ille em̄ qui nobis lo quit in nouo testamēto xpus scz iam est in celis. Math. vlti⁹. Dñs quidē iesus postq; locutus est eis assumptus est in celis. Deutro. 4. De celo audire te fecit vocē suā vt doceret te. Doctrina ergo veteris testamēti est doctri na xpi loquentis de terra ppter duo. Primo quia ibi sub figura terrenoy tradunt̄ celestia. Item ibi p̄mittēbant̄ terrena: sed doctrina noui testamēti est xpi loquentis de celo: quia terrena cōuertunt̄ in significacionē celestiy p intellectū mysticū. Item in ipō p̄mittunt̄ celestia. 2. Mar. 10. Ecce em̄ merces vestra copiosa est in celis. Job. 3. Si terrena dixi vobis et nō creditis quomō si dixerō vos bis celestia creditis. **C**onsequēter cōparat ad inuicez vtrūq; testamētū quantum ad efficacā locutiōis. Et de ef ficacia quidē locutiōis veteris testamēti dicit. Cui⁹ vox mouet terrā tūc id fecit cōmotionē in terra multiplici ter quia per signa in egypto per diuisionē maris. per mō tū terre in deserto. ps. Terra mota est et em̄ celi distilla uerūt etc. In quo significat̄ q; tota illa locutio cōmoue bat corda p̄ terrena p̄missa. Deinde cū dicit. Hūc au tē repromittit etc. subiūgit quantum ad efficacā noui testa mēti. Et pbat eam per auctoritatē pphete. et post ex ponit eā ibi. Quod autē dixit etc. Auctoritas illa ponit̄ aggei. 2. Non tamē scdm litterā nostrā. Nos em̄ sic ha benus. Adhuc vnū modicū est et ego mouebo etc. Apo stolus autē accipit sic. Adhuc semel et ego mouebo nō so lum terrā sed etiā celum. Et est sensus idē. Et manifestū est q; ista prolata fuerūt tempore veteris testamēti circa finem eius. scz post reditū transmigratiōis eius quo tem pore nihil restabat de veteri testamēto. Ergo manifestū est q; illud qd̄ promittebat̄ erat in iplendū in nouo testa

mēto scz nouū celū et noua terra. Esa. 65. Ecce ego creo nouos celos et terram nouā. Quē quidē creatio ostensa est in spiritu iohāni. Apoc. 21. Et vidi celū nouū et terrā nouā. In illa em̄ innouatiōe mouebunt̄ celi. Potest autē celū dupliciter accipi. Ano modo celū aerēū et istud igne vltime flagratiōis purgabit̄ vt supra dictū est. 10. capi. Alio modo celū siderēū. Et istud nō purgabit̄ sed muta bit̄ quantum ad nouū statū quia cessabit a motu et augebit̄ claritas partiy eius. quia lux lune erit vt lux solis. et lux solis septēpliciter. vt dicit̄ Esaie. 30. Dicit ergo. Nunc autē id est per nouū testamētū repromittit dicens: Adhuc semel et ego nō solū mouebo terrā: sed etiam celum. **C**onsequēter cū dicit. Nunc autē dixit etc. exponit verba prophetie et facit magnā vim in hoc q; dicit. Adhuc se mel. Nunc dicit adhuc. ostendit q; mobilia sūt. Sed q; dicit semel. ostendit q; a statu mobilitatis et corruptibili tatis mutāda sūt ad statū incorruptiōis et imutabilitatis. Si em̄ post motionē illam remanerēt in statu mutatiōis nō diceret semel sed iterū et iterū. qd̄ est contra originē qui voluit q; mundus in infinitū renouabit̄ ac recuperabit̄. Dicit ergo. Nunc autē dixit. Adhuc semel declarat trāsa tionē mobiliū ad statū. scz imobilitatis. Et quasi aliquis quereret vtrū deus hoc possit facere subdit. Tanq; factoy. Omnia em̄ facta diuine potestati subiūcunt̄. Unde sicut ex nihilo fecit ea deus: ita potest ea p sue voluntatis arbitrio imutare. Et hoc vt maneat ea que sunt immobi lia. id est quantum ad essentias suas principales remane ant imobilia: sed quantum ad aliquas accidētales dispo sitiones mutabunt̄. ps. Et sicut oportuū mutabis eos et mutabunt̄ etc. Que supra. 1. sūt exposita. Et his patet q; ista in veteri testamēto et si mouebant̄ non tamē ad sta tū incorruptiōis et imutabilitatis: sed hoc fit tantū in no uo in signū q; promissa veteris testamēti erāt mutabilia non autē noui. Deinde cū dicit. Itaq; regnū immobile etc. ponit cōclusionē principaliter intentā. postq; em̄ mul tipliciter cōmendauit gratiā et beneficia per xpm nobis collata et cōferenda principaliter intendit nos inducere ad seruendū ei. Et hoc cōcludit q; ex quo nobis in nouo testamēto promittunt̄ bona imobilia. debemus xpo qui repromittit seruire in timore et reuerētia. Et hec est cō clusio principalis vnde primo resumit beneficiū exhibitū dicens: Itaq; ex quo. scilicet deus nobis repromit tit celū et terrā imobilia per que designantur bona su tura imobilia et sempiterna habemus. id est reddim⁹ gratiā. id est gratiā actionē. 2. corint. 9. Gratiā ago deo super inenarrabili dono eius. Et hoc suscipiētes. id est quia suscipimus et si nō in re tamē in spe p̄missionis regnū immobile. ps. Regnū tuū regnū omnū seculoy. Luce. 1. Regni eius nō erit finis. Vel per gratiā intelli git̄ donū gratie qd̄ in presenti recipimus tanq; pignus eterne glorie. Et ideo dicit. Itaq; suscipiētes regnū im mobile. id est future glorie qd̄ nobis promittit̄. Luce. 12. Nō olite timere pusillus grex: quia cōplacuit patri vestro dare vobis regnū. Quod em̄ speramus habemus. scz gratiā quā tanq; quoddā glorie inchoatiū accipimus. Sicut em̄ natura nō deficit in necessarijs: multo minus deus. Et ideo dat nobis spes illius regni. et per sequez gratiā per quā pueniam⁹. Rom. 5. Accessum habem⁹ per fidem in gratiā. ps. Gratiā et gloriā dabit dominus. **S**equit̄. Per quā seruamus placētes deo cū metu et reuerētia. vbi inducit ad obsequiū vt a nobis requisitū. Dicit̄ em̄ ratio naturalis q; ei a quo multa beneficia re cipimus obligamur ad reuerentiā et ad honorē exhiben dum. Ergo multo fortius deo qui nobis maxima dona uit et infinita repromittit. Et ideo dicit q; per istā gratiā scz nobis datā et dandā seruamus deo placētes cum me

Explanatio sancti Thome

tu et reuerentia. Non enim sufficit tantum seruire deo quod potest fieri per actionem exteriozem nisi etiam placeamus ei per intentionem rectam et per amorem. Sapientia. 4. Placebo deo factus est dilectus. ps. Placebo domino in regione uiuorum. Maxime autem seruit deo per obsequium interiorum. ps. et Luc. 1. Seruiamus illi in sanctitate et iusticia. Deus autem propter creationem dicit dominus. propter regenerationem uero pater. Dominus autem debet timor: sed patri amor et reuerentia. Malach. 1. Filius honorat patrem et seruus dominum suum timebit. Si ergo pater ego sum ubi est honor meus. Et si dominus ego sum. ubi timor meus. Ergo deo seruandum est cum metu et reuerentia. ps. Seruite domino in timore et exultate ei cum tremore. Quod autem ita debeamus seruire deo. probatur per auctoritatem sumptam: Deutero. 4. Et est deus noster ignis consumens est. Hoc autem quod deus dicit ignis non dicit hoc secundum ordinem quod sit aliquis corporum: sed quia intelligibilia designant per sensibilia inter que ignem reperimus habere maiorem nobilitatem et maiorem claritatem. Item maiorem acuitatem. Item maiorem altitudinem in situ. Item est magis purgatiuus et consumptiuus. ideo deus precipue nominatur ignis propter eius claritatem quia lucem habitat inaccessibilem. 1. thymo. 6. Item quia maxime actiuus. Esai. 26. Omnia opera nostra operatus es in nobis. Item altior est in situ. ps. Excelsus super omnes gentes dominus etc. Item purgat peccata et quasi consumit. Unde dicit hic quod est ignis consumens scilicet peccata. Malach. 3. Ipse enim quasi ignis consumens. Et sequitur. Et purgabit filios leui. Supra. 1. Purgatio nempe peccatorum faciens. Item consumit peccatores puniendo. Supra. 10. Terribilis anima quedam expectatio et ignis emulatio que consumptura est aduersarios. Et ideo quia ista nobis promissa sunt. Esai. 10. Erit lumen israel in igne et sanctus eius in flamma. ps. Ignis ante ipsum preceat et in flammabit in circuitu inimicos eius. Et ideo debemus seruire ad seruandum et placendum deo.

Capitulū tredecimū.

Charitas fraternitatis maneat in uobis: et hospitalitatem nolite obliuisci. Per hanc enim placuerunt quidam angelis hospitio receptis. Memoretote uincitorum tanquam simul uincti: et laborantium tanquam et ipsi in corpore morantes. Honorabile connubiū in omnibus: et thorus immaculatus. Fornicatores enim et adulteros iudicabit deus. Sint mores sine auaritia: contenti presentibus. Ipse enim dixit. Non te deseram neque dero linquam ita ut confidenter dicamus: Dominus mihi adiutor est: non timebo quid faciet mihi homo. Memoretote prepositorum uestrorum qui uobis locuti sunt uerbum dei quorum intuētes exitum conuersationis imitamini fidem. Iesus christus heri et hodie ipse et in secula. Postquam supra monuit eos apostolus qualiter se debent habere ad perpetranda mala: hic monet quomodo se debeant habere ad operandum bona. Unde secundum glo. ab isto loco incipit moralis instructio post commendationem et exhortationem ad imitandum ipsum. Et circa hoc duo facit. Primo enim hortatur ipsos ad bonum. Secundo orat pro eis ibi. De us autem pacis etc. Circa primum tria facit. Primo enim

ostendit quomodo debent bonum operari quantum ad proximos. Secundo quantum ad seipsum. ibi. Honorabile connubiū etc. Tertio quantum ad prelatos ibi. Memoretote prepositorum uestrorum etc. Dicit ergo quantum ad primum sic. Dicitur est quod promissus est nobis regnum immobile. ad quod si volumus peruenire necesse est nos charitate habere. Ergo charitas fraternitatis maneat in uobis. 1. Job. 4. Qui non diligit fratrem suum quem uidet: deum quem non uidet quomodo potest diligere? Item. 1. petri. 2. Omnes inuicem honorate: fraternitatem diligite. Quia uero charitas non est ociosa ut dicit Gregorius. ideo hortatur ad opera charitatis. 1. Job. 3. Non diligam uerbo neque lingua sed opere et ueritate. Ideo dicit quod debemus ostendere charitatem peregrinis per hospitalitatem. uinctis per compassionem. pauperibus per subuentionem. Et primum ponit ibi. Et hospitalitatem nolite obliuisci etc. Secundum ibi. Memoretote uincitorum etc. Tertium ibi. Et laborantium etc. Dicit ergo quantum ad primum. Nolite obliuisci hospitalitatem. Et dicit obliuisci: quia isti aliquando in prosperitate sua multum fuerunt hospitales. Sed modo deopapati erant et ideo non ita bene poterant. Nam animat eos ad conueniendum secundum possibilitatem suam. Rom. 12. Hospitalitatem sectantes. Et specialiter facit mentionem de hospitalitate quia qui peregrinos recipit tria opera misericordie simul implet. quia et recipit et curat et parat. 1. Job. 4. Hospitales inuicem sine murmuratione. Et subdit rationem quia per hanc multi placuerunt angelis hospitio receptis sicut patet de abraam et loth. Gen. 19. Alia littera habet per hanc quasi nescientes receperunt angelos. quia non credebant eos esse angelos. quod uerum est in principio unde quod abraam adorauit eos adoratioe uulge que exhibet sanctis. et quasi hominibus cibos obtulit. Sed postmodum intellexit eos angelos in quibus deus loquebatur. Et locutus est eis sicut deo dicens. Non est hoc tuum qui iudicas omnem terram. et similiter loth. Quantum ad secundum dicit. Memoretote uincitorum illorum. scilicet qui propter deum missi sunt in carcerem. memoretote uisitatio redimendo tanquam essetis simul corporaliter cum eis uincti. Hoc enim est aliud opus misericordie. Math. 25. In carcere eram et uenistis ad me. Contra quod Esai. 14. dicit. Uinctis eius non apperuit carcerem. Hoc ipsi aliquando fecerunt sicut patet supra. 10. Specialiter autem hoc pertinet ad opus misericordie: alie nam miseriam suam reputare. Quantum ad tertium dicit. Et laborantium siue labore corporali. ps. Labores manuum tuarum quia manducabis sine sollicitudine spirituali. 2. tymothei. 2. Laborantem agricolam oportet primum de fructibus percipere. Siue in malis sustinendis. Eccl. 1. Et cognoui quod in his quoque esset labor et afflictio spiritus. Breuiter tota presentis uita labor quidam est. Job. 5. Homo ad laborem nascitur et ad uitam ad uolatum. Supple memoretote tanquam et ipsi in corpore morantes. Per quod experti estis quod necesse sit laborantibus. Eccl. 31. Intellige que sunt primi tui ex teipso. Math. 7. Omnia quecumque uultis ut faciant uobis homines eadem et uos facite illis. Unde inde cum dicit. Honorabile connubiū etc. monet bona facere quantum ad seipsum. Et circa hoc duo facit. Primo enim ponit monitionem contra concupiscentias carnalium delectationum. Secundo contra cupiditatem rerum exteriorum. ibi. Sint mores sine auaritia etc. Primo ergo ponit monitionem dicens: Honorabile etc. Circa quod sciendum est quod circa uenera dupliciter contingit peccatum. Uno modo per illicitam coniunctionem soluti cum soluta. et quantum ad hoc dicit: Honorabile connubiū supple sit in omnibus quod continere noluit non coniunctio fornicatio. Et dicit honorabile quando sit fin debeat circumstantias matrimonij. Et